І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXV. Ч. 23. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 4-го ЛЮТОГО 1958 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, FEBRUARY 4, 1958 No. 23. VOL. LXV.

ЗДА ВИСТРЕЛИЛИ УСПІШНО ПЕРШОГО СВОГО САТЕЛІТА ЗЕМЛІ І ПЛЯНУЮТЬ ВИСИЛКУ РАКЕТИ З ЛЮДИНОЮ

ВИПУЩЕНИЙ 31 СІЧНЯ САТЕЛІТ ПРОДОВЖУЄ ПОДАВАТИ РАДІОВІ СИГНАЛИ; ЗДА ДЕЛИТИМУТЬСЯ ІНФОРМАЦІЯМИ ПРО ПОВІТРЯНІ ПРОСТОРИ З ІНШИМИ ДЕРЖАВАМИ

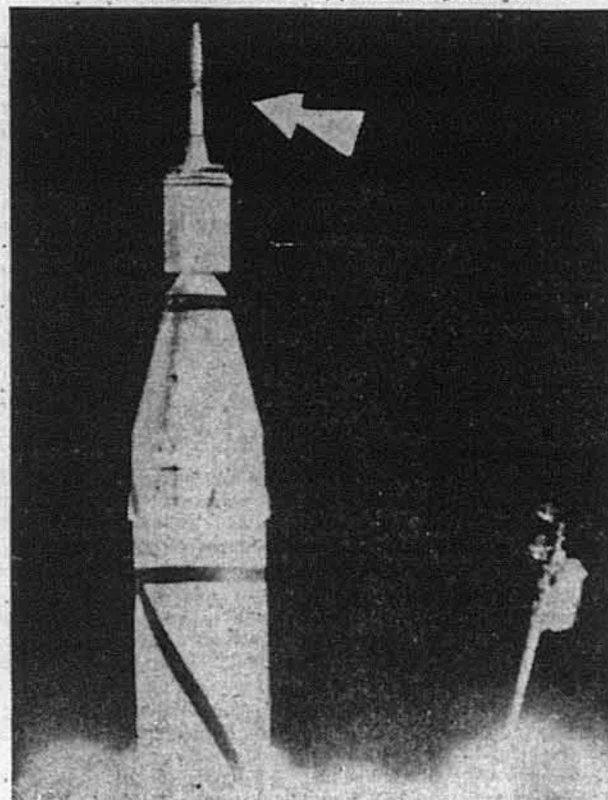
Минулої п'ятниці, 31-го січня о год. 10.40 перед північчю, З'єдинені Держави Америки вистрелили з успіхом першого свого сателіта Землі, а в неділю, 2-го лютого, вже поінформовано про плян висилки ракети, яка з людиною зможе кружляти довкола Землі. Американський сателіт, названий „Дослідником" кружляє довкола Землі і передає при допомозі двох радіових апаратів сиґнали з повітряних просторів, які важливі для науковців в цьому геофізичному році. Астрофізична обсерваторія в Кембриджі, Масс., повідомляє, що її працівники бачили „Дослідника" над ЗДА. Він летить із заходу на схід і впродовж 118 мінут облітає Землю. „Дослідника" бачили також з інших місцевостей в цій країні, а також в багатьох місцях світу. Із Кокоа Бічу, Флорида, повідомлюють, що і фльота в короткому часі плянує вистрелити свого штучного місяця при допомозі керованих ракет „Венґард". Невдача з цією ракетою 6-го грудня минулого року дала працівникам фльоти цінні вказівки на майбутнє. Та найважливіше те, що Крайовий Дорадчий Комітет для Аеронавтики на спілку з іншими науковими аґенціями плянує вже в найближчому році випустити „ракету-літак" Х-15, яка зможе летіти зі швидкістю 4,000 миль на годину. Ця „ракета-літак" має бути так збудована, що в ній могла б сидіти людина і кружляти довкола землі. Покищо повідомляють, що цей літак може летіти з людиною на висоті тільки 100 миль, — але неофіційно заявляють, що цю висоту можна буде збільшити.

Сенатор Генрі М. Джексон заявив, що ЗДА зможуть випустити ракету на Місяць і то вже „через кілька місяців". Він також сказав, що ЗДА зможуть випустити штучний сателіт із людиною на Місяць в коротшому часі, як це загально припускається. „Недалекий час, казав демократичний сенатор, коли сателіт із людиною зможе летіти до Місяця". Сенатор Джексон заявив, що не може подати докладної дати випущення сателіта з людиною на Місяць, бо це є військово-оборонна таємниця.

Вашинґтон. — Численні члени Конґресу, демократичні і республіканські, з радістю прийняли вістку про вистрілення армією першого американського сателіта. Крім висловів задоволення чути було в Конґресі голоси про те, що конкуренція між окремими родами зброї є добра, і її треба підтримувати. В конґ. колах відчувалося полегшу після того, як СССР 4 місяц. тому вдалося було випустити свого першого сателіта. Та цей успіх армії не матиме впливу на бажання Конґресу збільшити в цьому році видатки на озброєння країни. Амбасадори заприязнених із ЗДА держав телефонічно пересилали ґратуляції державному департаментові, радіючи з того, що престиж ЗДА знову збільшився в закордонних державах. Голова Сенатської Підкомісії Готовости сенатор Линдон Б. Джансон назвав вистріл сателіта „данинок льояльності, рішучості і наполегливості". Демократичний конґресмен Карл Винсон сказав, що „це є наявний доказ на те, що конкуренція має також свою вартість". Віце-президент Ричард М Ніксон сказав, що „вистріл „Дослідника" свідчить про те що ніхто не має монополю на наукові осяги. Колишній секретар летунства під час президентури Трумана сенатор Саймінґтон сказав, що „приєднуться до тих всіх американців які гордяться армією."

Оґеста, Джорджія. — Президент Айзенгавер повідомив пресу в першій годині по півночі в суботу 1-го лютого про те, що науковцям цієї країни вдалося вистрелити штучного сателіта, який літає довкола нашої Землі. Заява Президента звучала так: „Голова бюра Міжнародного Географічного Року при Крайовій Науковій Фундації д-р Дж. Волле Джойс саме тепер повідомив мене, що ЗДА з успіхом випустили в простори науковий штушний сателіт Землі, який кружляє в її орбіті. Цей сателіт вистрелено при допомозі дещо зміненої ракети „Юпітер—С". Вистріл сателіта — це є частина участи нашої країни в Міжнародному Геофізичному Році. Всі інформації, які принесе сателіт, постачатиметься неґайно науковій громаді цілого світу". В дійсності випущення першого американського штучного сателіта відбулося 10:48 вночі 31-го січня, а повідомлення про це видали аж тоді, коли штучний місяць по раз перший облетів довкола Землі. Вистріл штучного місяця відбувся на дослідній летунській базі Кейп Канаверал на Флориді. Перший американський сателіт називається „Дослідник". Він важить 30.8 фунта, має циліндричну форму; 80 цалів завдовжки і 6 цалів в діяметрі; його швидкість виносить 18,000 миль на годину; на лет довкола Землі потребує 114 мінут; його найбільша висота становить 1,700 миль, а найнижча — 200 миль. В ньому находятьє янаукові інструменти, які важать 11 фунтів.

„ДОСЛІДНИК" ПЕРЕД ВИПУЩЕННЯМ

На фото: сконструйована Армією ЗДА ракета „Юпітер Ц", з допомогою якої випущено першого американського сателіта Землі „Експлорера" (Дослідника). Стрілка показує на ту частину ракети, в якій приміщений „Дослідник".

Президент має звільнити Стассена

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер вирішив приняти резиґнацію свого дорадника в справах роззброєння Гаролда Е. Стассена, якщо він її внесе, а як ні, то має змусити його це зробити. Стассен недавно старався вплинути на уряд в тому напрямі, щоб відновити переговори з СССР про роззброєння. Сенатори, також і республіканські, домагаються резиґнації Стассена який, займаючи урядове становище, одночасно старається про те, щоб бути найменованим на кандидата на сенатора зі стейту Пенсилвенія. Уряд зайняв таки ліберальніше становище в справі переговорів про роззброєння з СССР, але ті переговори повинна вести людина, яка мала б повне довір'я державного секретаря Джана Фостера Доллеса. Доллес не погоджується на те, щоб про закордонні справи крім Президента і нього рішала ще якась інша особа з Білого Дому.

Демократи гостро критикують оборонну й закордонну політику уряду

Вашинґтон. — Демократичний Дорадчий Комітет, який працює при Демократичному Крайовому Комітеті, видав заяву, в якій гостро критикує оборонну й закордонну політику республіканського уряду президента Айзенгавера, пропонуючи одночасно „ряд основних поправок" до неї. Демократичні рекомендації обіймають 2,000 слів і називаються „Теперішня небезпека Америки, і чого потреба до її ліквідації". В нарадах Дорадчого Комітету взяло участь 14 членів (на всіх 24), які засідали впродовж двох днів. Присутні були: Адлей Е. Стівенсон, губернатор Аверел Гарриман, губернатор Дж. Меннен Вільямс, колишній сенатор Герберт Г. Лімен, і сенатори Губерт М. Гомфрі і Естес Кефовер. Такі провідні демократи як сенатор Линдон Б. Джансон і спікер Палати Репрезентантів Сем Рейбирн не хочуть порушувати дразливої проблеми, хто завинив недостачі в озброєнні ЗДА, і вони обидва не беруть участи в справі дорадчого Комітету. Демократи пропонують: розбудовувати атомову зброю (літаки і керовані ракети); використовувати всякі можливості переговорів про мир у світі на терені Об'єднаних Націй; змагати до перемоги над сліпим кутом в ділянці роззброєння; продовжити взаємний торговельний договір та поглибити договори з нашими союзниками, вільними державами в світі.

ОДНОГОДИННА ТЕЛЕВІЗІЙНА ПРОГРАМА ЗНАЙОМИЛА МІЛЬЙОНИ АМЕРИКАНЦІВ З ДОЛЕЮ УКРАЇНИ З НАГОДИ 40-РІЧЧЯ ПРОГОЛОШЕННЯ ЇЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ

Адв. Іван Романишин і канадійський сенатор українського роду Василь Вал були головними дієвими особами у виконанні телевізійної програми. Адв. Романишин був майстром церемонії і своєю розповіддю про історичний акт з-перед 40 років і його значення сьогодні лучив усі точки програми, а сенатор Вал, який на цей виступ спеціяльно прилетів, разом із своєю дружиною, з Канади, був головним промовцем. Виступи губернатора Гарримана і сенатора Айвса були сфільмовані раніше в Олбані і Вашинґтоні. Особисто з палкою промовою виступала конґрес-жінка п-ні Флоренс Двайєр.

Ню Йорк. — Одногодинна телевізійна програма, зорганізована і переведена окремим Комітетом з представників поодиноких організацій в Нюарку і передавана минулої неділі, 2-го лютого, о год. 6-й ввечорі на каналі ч. 9, була присвячена 40-им роковинам проголошення державної незалежности Української Народної Республіки та знайомила мільйони американців із знищенням тієї встановленої народом Української Держави комуно-московським розбоєм і з героїчною боротьбою українського народу за відновлення своєї державної незалежности і суверенности. Програма була подумана і переведена в той спосіб, що головний заповідач в особі адвоката Івана Романишина оповідав зв'язану із 40-річчям проголошення державної незалежности історію України, яку ілюстровано рядом промов та мистецьких виступів, чи фотографій. Сенатор В. Вал з Канади, губернатор Гарриман, сенатор Айвс, конґрес-жінка Флоренс Двайєр та інші були між промовцями, а хор „Думка" під дириґентурою мґр. Л. Крушельницького, капеля бандуристів ім. Г. Хоткевича під дир. Р. Левицького та п-ні Орловська-Фоменко були виконавцями програми.

Програма відбувалась на тлі українського державного гербу Тризуба та синьо-жовтого українського прапора. Започаткував її, після формального заповідження, коротким словом п. Мирон Леськів, голова Комітету, який цю програму зорганізував і влаштував. Опісля адв. Іван Романишин почав свою розповідь, ілюстровану іншими виступами. Уривки 4-го Універсалу англійською мовою відчитав п. Андрій Кейбіда, який також відчитав ряд телеграм, надісланих до Комітету з приводу тієї програми, м. і. телеграми від сенаторів Смита і Кейса з Ню Джерзі, Джевітса з Ню Йорку, президента УКК Д. Галичина та інших. „Думці" акомпаніював на фортепіяні п. Г. Стецура, а п-ні Орловський, яка відспівала пісню „Любіть Україну", композитор пісні і її чоловік п. М. Фоменко. Подробиці програми, її організації та виконання будуть своєчасно проголошені. Головним моттом програми був арґумент, що хоч проголошена 40 років тому українська державна незалежність не встоялась під розбоєм переважаючих сил червоної Москви, що було головною причиною багатьох нещасть всього волелюбного людства, то український нарід ніколи не втрачав надії і ніколи не припиняв та не припинює своєї героїчної і жертвенної боротьби за відновлення своєї державної суверенности, що єдине може принести і забезпечити тривкий, бо справедливий мир.

40-річчя Самостійности України у Бруклині

Бруклин, Н. Й. — 2-го лютого ц. р. в 4-ій годині по полудні відбулася в Українському Національному Домі при вулиці Гренд Святочна Академія, присвячена 40-им Роковинам Самостійности та 39-им Роковинам Соборности Української Держави. Програму відкрив віце-президент УККА Й. Лисогір, а о. декан В. Андручків виголосив оригінальну молитву з приводу 40-річчя Самостійности України. Хор парохії св. Духа під дириґ. Л. Рейнаровича відспівав Американський гимн і кілька пісень при акомпаніяменті п-ні І. Приймової. Універсал з 22-го січня 1918 р. відчитав п. Іван Заяць. Святочну промову виголосив д-р В. Шандор. При кінці програми виставлено сценку п. Л. Рейнаровича в підготові пані Марії Рейнарович, в якій дівчата і хлопці виголошували монтаж із поезій, пов'язаних відомим віршом „Любіть Україну". Академію закінчено співом Українського гимну.

ЄГИПЕТ І СИРІЯ СТВОРИЛИ З'ЄДИНЕНУ АРАБСЬКУ РЕСПУБЛІКУ

ЗАПОВІДАЮТЬ МОЖЛИВІСТЬ ПРИЄДНАННЯ ДО НЕЇ ЄМАНУ

Каїро. — Минулої суботи, 1-го лютого, тут проголошено спільну єгипетсько-сирійську декларацію про злиття тих країн в одну З'єдинену Арабську Республіку, а вже в неділю, 2-го лютого, повідомлено про можливість приступлення до тієї республіки також Ємену. Єменський коронний принц Саїф аль-Ісля́м Мохаммед аль-Бадр є ніби в дорозі до Каїро, щоб переговорити справу прилучення його країни до нової об'єднаної республіки. В дипломатичних колах вважають це повідомлення за передчасне, не знаходячи відповіді, як єменське королівство може приєднатись до республіки, як також добачається ряд комплікацій з уваги на віддалення Ємену від нової з'єдиненої республіки величезною територією Савдівської Арабії. Створена Єгиптом і Сирією З'єдинена Арабська Республіка не буде федерацією, як спершу писалось, а одна держава, з одним прапором, одним президентом, одним парляментом, одною столицею і одною армією. У цій проклямації заповідається існування в новій державі „президентської демократичної системи правління". Єгипетський президент Гамаль Абдель Нассер і сирійський президент Шукрі аль Куватлі проголосять цей акт у своїх парляментах в Каїро і Багдаді 5 лютого ц. р. Всенародний плебісцит, який — за твердженням часописів — відбудеться 20 лютого ц.р., має затвердити цей акт з'єднення, після чого має бути виготовлена конституція нової держави. Сирійський і єгипетський президенти проголосили цей акт з бальконy президентського палацу в Каїро до многотисячної юрби народу. Всі великі міста в Єгипті і Сирії були святочно удекоровані. За твердженням закордонних кореспондентів в Каїро, президентом нової держави залишиться єгипетський президент-диктатор Нассер, а Шукрі аль-Куватлі буде віцепрезидентом. На час виготовлювання конституції в Сирії правитиме призначений Нассером губернатор. Усі чужинец. амбасади в Дамаску будуть зредуковані до ступня консулятів. Виринуло питання про існування в Об'єднаних Націях окремого членства (і представництва) Сирії. Проклямація про цю подію називає її етапом на шляху до здійснення ідеалу арабського націоналізму — про повну єдність в арабському світі. З'єдинені дві арабські держави „залишають відкритими двері" для інших арабських країн — зректися своєї окремої суверенности в користь одної великої арабської держави.

У безпосередньому наслідку тієї події за ініціятивою Йорданії має відбутись в найближчому часі з'їзд трьох арабських монархів — йорданського Гуссейна, іракського Фейсала і саді-арабського Савда — для передумання нової ситуації та для тіснішого об'єднання названих трьох арабських монархій.

За вістками з столиці Туреччини Анкари й західніх столиць — закордон збентежений цією несподіваною подією та не знає ще докладно, що за нею криється. Одні вказують на те, що це антикомуністичні кола в Дамаску й Каїро рішили протидіяти таким способом повному підпорядкуванню Сирії Москві, інші, навпаки, вбачають в цій події скріплення про-совєтських й антизахідніх впливів в арабському світі.

БУЛҐАНІН ПРИСЛАВ ЩЕ ОДНОГО ЛИСТА

Вашинґтон. — У неділю 2 лютого наспів з Москви новий лист совєтського прем'єра Ніколая Булґаніна до президента Айзенгавера. Приніс його до державного департаменту совєтський шарже д'аффер Сергей Стріґанов. Це вже третій лист Булґаніна до Президента протягом останніх восьми тижнів. Перший із них прийшов 10 грудня м. р. якраз на тиждень перед з'їздом НАТО в Парижі з очевидною ціллю — внести заколот в Паризьку конференцію НАТО. Наступний прийшов 8-го січня, ще довший і ще більш пропаґандивного характеру. Ті обидва Булґанінові листи йшли по лінії совєтської „мирової офензиви": не відповідаючи на ніякі західні пропозиції щодо практичної розв'язки будь-якої існуючої великої міжнародної проблеми, ані самому не пропонуючи ніяку таку розв'язку, Булґанін настоював на скликанні нової конференції „на вершинах", себто зустрічі голів урядів західніх великодержав і СССР, при чому у своєму листі з 8 січня пропонував, щоб учасниками такої конференції були прем'єри всіх держав, членів так званого Варшавського пакту (СССР і його сателіти) та шістьох невтральних країн. Тексту листа Булґаніна з 2-го лютого покищо не оприлюднено, але за часописними інформаціями — це формально відповідь на листа Президента з 12-го січня ц. р. Булґанін тепер буцім-то вже не настоює на неґайному скликанні нової конференції „на вершинах", тільки погоджується, щоб перевести її в трохи пізнішому часі. В тому листі заповідається приїзд нового совєтського амбасадора до Вашинґтону Міхаїла А. Меншікова. З цього виходило б — доходять до висновку часописи — що Булґанін вказує на можливість перевести з Меншіковим розмови на тему майбутньої східньо-західньої конференції. На необхідність такої дипломатичної підготови вказували однаково Президент і державний секретар Доллес, як усі прем'єри країн НАТО.

В ню Йорку відкрито виставу образів молодих українських мистців модерністів

Ню-Йорк. — В одній із заль українського Народного Дому в Ню Йорку почалася в суботу дня 1 лютого ц. р. виставка образів молодих українських мистців модерністів. У виставці беруть участь мистці Любослав Гуцалюк (Ню Йорк), Ярослава Ґеруляк (Шикаґо), Аркадія Оленська-Петришин (Ню Йорк), Христина Оленська (Ню Йорк), Борис Пачовка (Ню Йорк), Юрій Соловій (Ню Йорк) та Михайло Урбан (Шикаґо). Виставка триватиме до неділі дня 9 лютого включно.

Проф. Кубійович і д-р А. Фіґоль відбули зустріч з громадянством в Ню Йорку

Ню Йорк. — Проф. д-р Володимир Кубійович, генеральний секретар Наукового Т-ва ім. Шевченка і гол. редактор Енциклопедії Українознавства, та д-р Атанас Фіґоль, фінансово-господарський референт НТШ в Европі, відбули минулої неділі, 2-го лютого, в залі Джуньйор Гайскул зустріч з місцевим українським громадянством, інформуючи його про „проблеми культурної політики української діяспори" взагалі, а зокрема про значення і вартість Енциклопедії Українознавства, перша загальна частина якої в трьох томах уже появилася, а друга, гаслова частина публікується тепер зошитами і вже, згідно з запевненням проф. Кубійовича, на 60 відсотків уже готова. Зустріч зорганізував Комітет Об'єднаних Українсько-Американських Організацій, голова якого мґр. Р. Гуглевич, представив зібраним Гостей.

Канадійський парлямент розв'язаний, вибори відбудуться 31-го березня

Оттава, Канада. — Прем'єр міністрів Джан Діфенбейкер повідомив 1-го лютого, що парлямент розв'язано, а нові вибори мають відбутися 31-го березня цього року. Прем'єр Діффенбейкер заявив, що опозиція змусила його до того, щоб нарід вирішив, яка партія має правити країною, бо новий голова Ліберальної партії, колишній міністер закордонних справ Лестер Б. Пірсон, не хотів іти слідами свого попередника Луїса Ст. Лорена і грозив поваленням теперішнього уряду, який не має фактичної більшости в парляменті. Представник опозиції протестував проти розв'язання парляменту, хоч теперішній уряд не був переможений в голосуванні. Під час попередніх виборів в червні минулого року Консервативна партія дістала найбільше число голосів, але не мала більшости в парляменті.

В АМЕРИЦІ

● **В Ню Йорку** померла на 102-му році життя Катерина С. Мінфорд Мек Парлен, яка в 1896 році, після смерти свого чоловіка, присвятила себе праці для хворих на пістряк в шпиталі „Дім Кальварії". Вона була останньою з 12-ох засновниць цього шпиталю.

● **Сенаторка Марґарет Чейз Смит** із стейту Мейн нарікала на те, що інтенданти армії спроваджують картоплю зі стейту Айдаго, хоч стейт Мейн також славиться картоплею. Їй виснено, що на усіх військових базах у стейті Мейн вояки їдять тільки мейнську картоплю.

● **У 1957 році** в нещасливих випадках в копальнях згинуло в ЗДА 473 робітники — на 28 більше як в 1956 році. В 1957 р. видобуто 515,500,000 тонн вугілля — на 14,300,000 менше як в 1956 році.

● **30-го січня** прибув до Ню Йорку князь Віндзорський з дружиною, який заявив журналістам, що він був глибоко вражений несподіваною смертю директора управи залізниці Ню Йорк Сентрал, Роберта Йонґа, свого приятеля. Князь Віндзорський прибув до ЗДА на зимові місяці і перебуватиме на Флориді.

● **Стейтовий комісар** готелевих справ на Флориді заявив, що цього року внаслідок холоду число зимових туристів зменшилося на 20 відсотків в порівнянні з попереднім роком.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Згідно з дорученням Централі КУК** українські установи в Торонті відзначили 40-річчя 22 Січня 1918, вивішуючи від того дня до дня Святочного Концерту синьо-жовті прапори на своїх фронтах. Заходами комітетів для святкування 22 Січня міста Судбури і Сен Кетеринс в Канаді проголосили окремі Українські Дні і на їх ратушах повівали цього дня українські прапори.

● **У днях 24 і 25 січня**, в рямках Святкувань 40-річчя 22 Січня, відбулася у Вінніпеґу Крайова Громадська Нарада, що радила в Роял Александра Готелі і була закінчена бенкетом з участю прем'єра Діфенбейкера і міністра Стара. В нараді взяли поруч представників українських громадських організацій з усієї Канади участь теж відпоручники КУК та українських установ з Торонта, саме посол І. Яремко, мґр. В. Гультай, адв. Г. Гуменюк, інж. Є. Пастернак, сот. І. Янішевський, п. Ілля Кучерепа та мґр. М. Поронюк.

● **В Музею Еберґарт у Скрентоні** відбувається виставка праць одинадцятох мистців, абсольвентів мистецької школи „Купер Юньйон" у Ню Йорку. Виставка відкрита на протязі лютого ц. р. Бере в цій виставці участь із своїми працями теж українець Любослав Гуцалюк.

● **Концерт українського композитора і піяніста Володимира Грудина** відбудеться в Карнеґі Ресітал Голл у Ню Йорку в суботу 22 лютого ц. р. Твори В. Грудина виконуватимуть на цьому концерті разом із автором З. Лавришко (сопран) і В. Цісик (скрипка).

У СВІТІ

● **У Південній Африці** судитимуть за державну зраду 95 громадян, які гостро виступали проти расово-сеґреґаційної політики уряду. Всупереч палким запереченням підсудних, прокуратура твердить, що ці громадяни підготовляли державний переворот, діючи в порозумінні з комуністами. До часу розправи всіх випущено за кавцією. Найбільше мусіли заплатити білі, трохи менше індійці, а найменше мурини, бо мовляв, опозиція кольорових людей проти сеґреґації — зрозуміла.

● **„Літературная Газета"** в Москві, яка до справ літератури має виключно партійно-політичний підхід, найгіршою лайкою обкидала це недавно одного з найпопулярніших в Совєтському Союзі американського письменника Говарда Феста, що минулого року виступив з комуністичної партії. Большевики, які навіть не згадували про жидівське походження Феста, тепер називають його „запеклим сіоністом".

● **В Англії** остаточно прийнято закон про дві реформи Палати Лордів: допущено до Палати Лордів жінок і змінено наслідне право лордівського титулу і членства у вищій палаті парляменту на досмертний титул з його правами. Тепер Палата Лордів має 878 членів, з-поміж яких немає ані одної жінки. Тільки одна четвертина членів цікавиться законодатними справами і приходить на засідання.

● **Сенсацією елеґантного світу в Парижі** був перший показ нових жіночих строїв на мистецькому і напів комерційному домі мод Христіяна Дійора, що його недавня несподівана смерть вкрила жалобою мільйони жінок, які захоплювались креаціями його суконь, плащів і т. п. 22-річний Івес Сан Льорен виступив як наступник Дійора і керівник дому моди. Показано 175 нових креацій. Всі до одної випродано за великі гроші.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

В ОДНОСТАЙНОМУ І СОЛІДАРНОМУ ФРОНТІ

Конференція держав Багдадського пакту, що відбулася в Анкарі з участю представників п'яти держав — членів цього пакту (Великобританія, Ірак, Іран, Пакістан, Туреччина) і американської делегації, очолюваної Джаном Фостером Доллесом, що виступала в ролі обсерватора, хоч може й не дала більших конкретних вислідів, закінчилася дуже успішно і матиме напевно вирішальний вплив на дальший розвиток подій на Середньому Сході.

Якщо йде про конкретні досягнення цієї чотириденної конференції, то найперше треба згадати про створення об'єднаного штабу мілітарного плянування, який має стати зав'язком майбутнього спільного командування об'єднаними силами держав Багдадського пакту. Другим конкретним досягненням є гарантія, висловлена Доллесом в імені американського уряду, що ЗДА допоможуть додатковими дотаціями розбудувати залізниці й автостради на території заінтересованих держав.

Але найважливішою з політичного погляду, зокрема в актуальній міжнародній ситуації, справою є, з одного боку, зафіксоване в заключному комунікаті виразне з'ясування існуючої комуністичної загрози для країн Середнього Сходу, а з другого — заява Доллеса, що, якби спроби стримування комуністичної агресії завели, то З'єдинені Держави допоможуть загроженим агресією середньо-східнім державам усіма своїми збройними засобами й силами.

У прийнятому всіма учасниками Анкарської конференції комунікаті названо речі по імені і поставлено всі потрібні крапки над „і". Своїм ствердженням наявности комуністичної загрози і її не тільки мілітарного, але також економічного характеру, декларація держав Багдадського пакту порвиває у великій мірі з традицією „зашивати проблеми в папірці".

Розглянувши під час нарад актуальну міжнародну ситуацію — стверджується в комунікаті — „Рада (держав Багдадського пакту) визнала конечність постійного виявлювання метод і засобів комуністичної підривної пенетрації, презентованої фальшиво у вигляді дружньої коекзистенції і допомоги для недорозвинених країн... Міжнародний комуністичний рух, ідучи до здійснення своїх цілей, намагається, з допомогою пропаганди і керованих чи контрольованих комуністами організацій, використовувати націоналізм, страх перед війною, економічні злидні, жалюгідне становище арабських утікачів, а також „колоніяльні" й афро-азійські настрої. Комуністичні намагання опанувати цей обшир з допомогою засобів небезпосередньої агресії, таких, як інфільтрація і підривна діяльність, вимагають постійної чуйности і збільшеної солідарности".

Зокрема рішуче й гостро затавровано в комунікаті „намагання комуністичного імперіялізму, спрямовані на опанування Середнього Сходу", при чому визначено водночас із цим головним їх спричинником Совєтський Союз.

Учасники конференції стверджують, що „ці намагання у вигляді тиску, погроз і фальшивих обвинувачень були проводжені Совєтським Союзом, зокрема, у відношенні до Туреччини", і підкреслюють, що „комуністичний імперіялізм" є безупинною загрозою для світового миру.

Загроза комуністичного імперіялізму не є пустим словом або видумкою американських чи будь-яких інших „імперіялістів". Вона існує реально і конкретно особливо для тих членів Багдадського пакту, що — як Туреччина й Іран — мають із Совєтським Союзом спільні кордони, чи — як Пакістан і Ірак — відділені від нього тільки вузькими смугами іннодержавних територій. Ця загроза тим більша, що наступ комуністичного імперіялізму здійснюється тепер немілітарними засобами, і стримати його не можна самими тільки військовими ресурсами, — атомовими бомбами і керованими ракетами. Навіть створення об'єднаного штабу збройних сил держав Багдадського пакту не зможе зрівноважити започаткованої Єгиптом і Сирією, з господарською й дипломатичною допомогою Совєтського Союзу, акції в справі створення „об'єднаної арабської держави".

Виявлена під час конференції в Анкарі свідомість совєтської загрози і водночас із цим одностайність у поглядах на те, що агресію комуністичного імперіялізму можна стримати тільки широкосяжною протидією в економічній і політичній ділянках, зокрема піднесенням добробуту і господарським розвитком країн Середнього Сходу — є гарантією проти будь-яких „несподіванок" збоку Москви на цілому тому терені.

„СТАТУС КВО" В ОЧАХ ХРУЩОВА

У великій промові в Мінську (Мєнську) 22 січня ц. р., оприлюдненій щойно наприкінці минулого тижня в московській пресі, Нікіта Хрущов знову „забув" і про те, про що була мова на Ялтинській конференції „на вершинах" в лютому 1945 р., і яким чином постали „соціялістичні" режими в цілому ряді східньо- і середньо-европейських країн сателітів. Він дивиться на існуючий стан в усіх уярмлених комуністами країнах, як на незрушний „статус кво", і заперечує право Заходу, зокрема З'єдинених Держав, квестіонувати цей „статус" та домагатися його зміни. За твердженням Хрущова існують у світі капіталістичні державні режими і соціялістичні, — і він твердо жадає, щоб на будь-яких майбутніх зустрічах большевицьких проводирів з західніми державними мужами ці останні навіть не зважились заторкувати питання ситуації в „соціялістичних" країнах. Поки західні держави не погодяться з існуванням „народних демократій" і не відмовляться від думки про заміну тамошнього „соціялістичного" режиму „капіталістичним" — не може бути мови про будь-яке порозуміння.

Це розумування — типове для большевицької логіки. Хрущов не признає поділу світу на країни вільні і уярмлені, на такі, які мають змогу вільно висловлювати свою волю і свої бажання, і такі, що їх усі справи вирішує — без їхньої згоди і проти їхньої волі однопартійна кліка, яка насадила поліційний режим терору. Ситуація у вільному світі ніколи не була і не є для Москви непорушним „статусом кво". Ще невповна три місяці тому всі комуністичні партії світу проголосили на своєму з'їзді у Москві не тільки як свою завітню мрію-ідеал, але як практичну програму діяння і практичну політичну ціль — насадження комунізму в усьому світі всіми можливими засобами, отже включно з підривною роботою, революціями і війнами. Зате там, де вже переведено такий переворот, де вже уярмлено країну і введено „соціялістичний" устрій — там уже настав „статус кво", що його вільний світ не має права торкатися! Який це чудовий зразок сутоканібальської логіки!

Один з відомих американських передових публіцистів, Стюарт Алсоп, подає в останньому числі тижневика „Ді Сатердей Івнінг Пост" з 1-го лютого ц. р. вичерпну психоаналітичну студію про Нікіту Хрущова п. н. „За хрущовською усмішкою". Він не твердить, що ця усмішка — облудна, штучна, вимушена. Він тільки протиставить легкість, з якою Хрущов всміхається, чи регочеться, „прикрим корчам мускулів", що їх, після смерти Сталіна, мусіли мати на своїх обличчях Молотов чи Маленков. Хрущов, мовляв, людина повна життя, енергії і життєрадости: він не тільки любить товариство і чарку, але й уміє жартувати з власної поліційної системи і себе самого. Проте, водночас названий американський журналіст доказує прикладами, що Хрущов — це вирахуваний, холодний, жорстокий і кровожадний тиран, для якого не існували й не існують приятелі чи будь-які етичні закони. Для нього є один лише закон — власна влада і володіння над світом. Щоб осягнути цю ціль, він танцював, пріючи, навприсюди перед Сталіним, топив у крові Україну і по черзі зраджував усіх тих, що йому помагали не тільки робити кар'єру, а й врятувати своє життя в кривавих сталінських роках. Все своє життя, — пише Алсоп, — Хрущов мав перед очима цинічний московський запит „кто каво" — хто кого перший знищить, обмане, уб'є.

Для такого державного мужа, очевидно, не існують міжнародні зобов'язання, дарма що він з повним цинізмом твердить, що вони для нього — святі. І тому він ступає слідами Сталіна, який викинув до коша Ялтинське зобов'язання перевести вільні вибори в усіх звільнених від німців країнах. Замість цього прийшло „визволення" трьох балтійських держав, Польщі, Мадярщини, Румунії, Східньої Німеччини, разом із „визволенням" Західньої України. Ні в одній з цих країн совєтські окупанти не дозволили перевести вільних виборів. Підступом і багнетами насадили вони свою диктатуру, і нині совєтський диктатор проголошує ультимативно, що першою передумовою „співіснування" Совєтського Союзу з вільним світом є визнання непорушної тривкости цього „статусу кво" в уярмлених країнах і відмова від ідеї їхнього визволення.

Недавно показували на світлині, як Хрущов випробовує новий плуг, відрізуючи ним рівненьку скибу. Він — пишуть — студіював „проблему кукурудзи" і цікавився „індоктринаційними" експериментами професора Павлова над собаками. Він — мистець у закулісових інтриґах. Зате щодо теорії соціялізму та комунізму, то бють його німецькі й англійські соціялісти. А вже найгірше знає він всесвітню історію та історію визвольних рухів. Тому він не знає, що не існує в історії „доконаних фактів" і „статусів кво", створюваних імперіялістичними країнами які були б тривкі, і не уступали б місця іншим „статусам". Те саме стосується нинішнього стану на Сході Европи і персонального „статусу" Нікіти Хрущова".

ВПАВ МЕНІ НА СЕРЦЕ СНІГ...

Впав мені на серце сніг...
Замело мої дороги.
Все заснуло, біль затих —
Ні чекання, ні тривоги —

Як в замерзлому озерці,
Пусто й холодно на серці.

Та льодове накриття —
Це лише назовні спокій:
Скільки в озері життя,
У воді його глибокій!

Після зим приходять весни —
Лід нараз на серці скресне!

Вир бурхливого життя
Сколихне ще сонну воду —
І з-під криги — почуття
Стрімко рвуться на свободу.

І вирує, мчиться все це,
Не питаючись, куди...
Як моє розмерзле серце,
Враз з весною —
Ти прийди.

ГАННА ЧЕРІНЬ

Січень 1958

I. Світ

АТЛАС СВІТОВОЇ ІСТОРІЇ

З великою приємністю перегортаєш сторінки нової книги, коли певний, що знайдеш там щось нове та цікаве, а зокрема, коли торкається воно наболілих струн душі. Тоді й холодний розум працює якось ліпше, і дні минають у свіжих переживаннях. Але буває, що вже при самому перегляді нової книжки серце виповнюється гірким почуванням, і по прочитанні такої книжки, тижнями не може заспокоїтися з тої кривди, яку заподіяно нашій окраденій Батьківщині. Ось у цих настроях читає й пише рецензент-українець, якщо комусь цікаво про це знати.

В нових публікаціях щораз частіше зустрічаємо докази наших поступових успіхів у розкриванні правди про Україну, що незабаром стане повною картиною поневоленої країни, яка не раз була центром високої культури і є винятковим осередком цивілізації в европейському загальному просторі.

Ось з перспективи цивілізацій і побудований новий „Атлас світової історії", виданий знаною фірмою, що друкує головно атласи та мапи (Ранд Макнеллі, Ню Йорк-Шикаго-Сан Франсіско, під головною редакцією Р. Р. Палмера з Принстону, Ню Джерзі).

Це є цікавий і дуже добрий атлас, оскільки могли ми пересвідчитись, бо доводилося вивчати кілька подібних історичних атласів, як, наприклад, знаменитий історичний атлас Китаю у виданні Бартоломю (Лондон). Але це американське видання значно багатше своїм змістом і бездоганне з технічного боку.

„Атлас світової історії" має 132 сторінки з прекрасними мапами кольоровими й звичайними, які розповідають про історію світу від початків її і до останніх років. Мапи уложені найліпшими спеціялістами. Є також багатющий пояснялький текст, немало статистичних таблиць і повний покажчик назв. Разом атлас має 216 сторінок і коштує 6.95 дол.

Як же трактовано Україну та її історію в цьому атласі? На це можна відповісти двома словами: порівнюючи добре. З географічної сторони вона трактована добре, щождо історичної, то тут зустрічаємо ту саму хибу: змішання Київського періоду історії Руси з сучасною Росією. Очевидно, в цім питанні буде ще немало турбот в майбутньому, але коли сторінки й мапи атласів перегортаються з ходом століть, чимраз яскравіше виступає назверх, що Київ і Київська Русь таки Україна, а не Московщина.

Прекрасна мапа мов та діялектів Европи (стор. 94-95) показує їх для XIX століття. Тут можемо бачити також українську мову, яка виповнює наші етнографічні землі, включно з Закарпатською Україною, обмежуючись до-сить покривленою лінією західніх кордонів, де межує вона з польською, потім лагіднішою лінією західніх кордонів з білоруською і знов покрученою лінією кордону з московською на Курщині та Вороніжчині, з великими заглибинами на Дону і Донецькому басейні; далі охоплює вона значний простір Кубанщини, головно на північ від ріки Кубані, і довгим язиком заганяється в Кавказькі гори. На цій мапі позначено острови з німецькими колоніями на Таврії та грецькими на Катеринославщині. Український острів позначено між р. Хопром та Волгою, де він межує з німецькими колоніями. Жаль тільки, що видавці не включили мапи всього Совєтського Союзу, хоч би на підставі перепису 1926 р., тоді картина була б яскравішою.

Дві мапи на сусідніх сторінках: Европа 1560 р. з її державними кордонами. Там бачимо велику територію під загальною назвою Польща і під назвами королівство Польське й Литовське; назва останнього покриває територію аж до границь сучасної Херсонщини. Потім Московщина-Мусковї й жовтою фарбою позначений Кримський ханат, який включає землі донських козаків.

На 69-ій стор. показана Оттоманська імперія. Вгорі бачимо написи „Польща", нижче Києва, світлим друком — „Україна"; на землях Туреччини позначено території Катеринославщини і показано, як послідовно загарбувала їх Москва.

Цікавий текст подано до розділу про Східню Европу. Автор цього розділу зазначає, що російська історія — це історія колонізації й експансії, але твердить, що Російська держава почалася з берегів р. Дніпра, себто в дусі концепції — початків Росії з Київського князівства. Далі він говорить, що „150 мов вміщується в межах Російської Імперії" і що найбільшою мовною групою є слов'янська, яка складається з великоруської, білоруської та української.

У підрозділі до мапи Київського періоду (стор. 109) говориться, що „правдива історія „рашен славс" починається, згідно з історичними джерелами, десь у 3-му ст. нашої ери". Потім згадується вікінгів, Рюрика, і говориться, що „його син Олег захопив Київ і зробив своєю столицею десь біля 875 р. У ті часи Русь нав'язала контакт з Візантією і в 988 р. прийняла християнство, в той час як її сусіди, поляки, німці та шведи, прийняли християнство від Риму — латинське. Наростаючі конфлікти та сепарація між Римом і Візантією, звичайно, датується від 1054 р.; це, а теж напади варварів, усунули Русь від контакту з Західньою Европою. Потім прийшли монголи, які завдали остаточний удар Києву.

„В 1667 р. — пише автор — москвинам, експлоатуючи ворожнечу українців до поляків, вдалося усунути поляків і навіть дістати від Польщі частину України, в тому числі й Київ." Далі згадується Полтаву та поразку шведів, але без натяку на гетьмана Мазепу. В цім підрозділі є значні розходження й неясності, які, очевидно, можна було б виправити в наступних виданнях. В атласі детально освітлена московська експансія в Азії та наслідки воєн в Европі, від 1700 р. починаючи.

Повчальна мапа на стор. 115 показує розвиток експансії Москви, при чому окупації певних періодів позначені різними фарбами; тут бачимо сфери впливів Росії в Персії (1907-1918 р.), Монголії (1912-1924 р.), Манджурії, окупацію району Кульджі в Туркестані-Сінкянгу в 1871-81 р. та анексію Паміру в 1895 р.

Дуже цікавий розділ з відповідними мапами, що показує поширення азійських цивілізацій і подає огляд Азії в період монгольської окупації.

Американська історія продемонстрована на цілому ряді мап і схем з відповідним текстом.

Вертаючись знов до матеріялів, що в тій чи іншій мірі стосуються України, можна загально висловитися, що тільки змішування Київської Руси з Росією є в цьому атласі фатальною помилкою. Якби це усунути, тоді був би він майже бездоганний. З цього можна зробити хіба один висновок, що знамениті тези М. Грушевського — „традиційна схема російської історії й проблем раціональної організації історії східних слов'ян" — дуже мало відомі серед істориків Сходу Европи в Америці й в Англії, або, в гіршому випадку ними ігноруються.

Так само постать і ролю гетьмана Мазепи ще мало освітлено в працях тих істориків, і це є головною причиною того, що американські вчені не досліджують шведських матеріялів про події 1700-1715 рр., хоч у шведській мові немало про те написане, а також було чимало згадок про ці події в англійських книжках початків минулого сторіччя.

В цьому напрямку УВАН і НТШ, а зокрема проф. Менінг та канадійські вчені мають великі успіхи, і вже можна сміливо твердити, що від XV сторіччя України в історичних і загальногеографічних працях вже не ігнорується. Тут вона завжди згадується, і рідко коли з помилками. Отже залишається відвоювати для Київської Руси належне місце і усунути Московію з цього історичного минулого, як нісенітницю.

Ф. Лукіянович

НЕДОЛІКИ АКАДЕМІЙ

Відзначування сорокалітніх роковин проголошення самостійности та соборности все ще продовжується. Згідно з повідомленнями нашої преси, кожного року все більше й більше синьо-жовтих прапорів повіває на ратушах, збільшується число міст та стейтів, де посадники чи губернатори підписують та проголошують день 22-го січня українським днем.

Наші священики також цього року започаткували молитвою наради в Конґресі, 18 конґресменів та 11 сенаторів вписали свої внесення, губернатори промовляли на академіях, Президент делеґував свого заступника з привітом. Американська преса принесла коротші чи довші звідомлення, репортажі та знімки, в радіо і мабуть в телевізії передано відповідні коментарі. Все це — позитивні явища, що пропаґують українську справу.

Але є ще внутрішній аспект. Це — недоліки на академіях, що їх, при деякій дбайливості, без труду можна було б оминути і тим самим поставити на вищому рівні ці наші імпрези.

Найбільш притаманний нам недолік — це спізнення. На пів, три чверті, а то й цілу годину. Вина тут обостороння: організатори призначають ранішу годину, маючи на увазі пізнішу властиву, а публіка приходить на останню. Дістся цей курйоз за взаємним тихим порозумінням і повторюється так часто, що починає набирати сили традиції.

Далі — переобтяження програми зайвими точками. Даємо в перекрої перебіг академії: довге відкриття (напівреферат), гимн, молитва, вступне слово, полум'яна промова в українській мові, потім палка в англійській американця українського походження, піднесена знову в англійській мові американця американського походження, підбадьорююча головна американського політичного діяча, заяви делеґатів поневолених народів, відчитання привітів та телеграм, перерва, мистецька програма (сольові, вокальні чи інструментальні виступи, деклямація, хор), кінцеве слово і гимн. Після чотирьох чи п'ятьох годин такого страждання зопрілий патріот, як куля, пре додому, заживає дві аспірини і лягає в ліжко, дякуючи Всевишньому, що тільки одне проголошення знає наша історія.

До цього доходить ще ряд дрібніших, але докучливих занедбань, як от, наприклад, акустичні (мікрофон зависоко, занизько або взагалі не діє), світляні (світла замало, забагато або рефлектори спрямовані не туди, куди треба), перехилені пульти для промовців (ось-ось упадуть), входи та виходи з сцени і не одне інше, що повторюється в різній черговості, але, навіть при малій передбачливості могло б бути усунене.

На думку автора, уся програма не повинна тривати більше як дві з половиною години, включно з перервою, витраченим на оплески часом, уставлянням східців для хору та всякими іншими змінами обстанови чи декорацій на сцені. І додержати цього не так вже трудно, якби хто над тим думав. Треба тільки започаткувати. На залю не впускати спізнених під час виконування програми, а впускати тільки між точками в перервах, при чому засвітити світло, щоб і вони бачили свої місця і публіка бачила неточних. Може так викорениться ця погана звичка.

Багато вміщених у пресі знімок ілюструють акт підписання чи передачу українського прапора. Аж радісно стає... А коли приглянутися ближче, можна запримітити, що деякі члени делеґацій вдягнені в сірий, таркатий чи іншої масти одяг, светри; про краску черевиків, капелюхів і плащів годі щось сказати, бо їх не видно.

Делеґати повинні усвідомити собі, що вони є представниками певної спільноти з нагоди національного свята і що на них тяжить обов'язок гідної репрезентації своєї громади. Члени делеґацій повинні не тільки домовлятись між собою про одяг, але делікатно попереджати, що й від влади такого самого сподіваються. В першу чергу самі шануймо своє, а потім вимагаймо того й від інших.

Олексій Воронин

У КИЄВІ СОРОК РОКІВ ТОМУ

(1)

„Яка краса, — відродження країни!" — це сказав славний український поет Ол. Олесь. Сказав це на початку 1906 року, мавши на увазі перші зрушення українського народу до волі. Після 250-ти з лишком років нещасливої злуки України з Московщиною за гетьмана Богдана Хмельницького. І ці слова з повним успіхом і цілковитою рацією можна було вигукнути в дні, коли Україна, внаслідок величного революційного здвигу, прокинулась, ошукана лукавими, і в нестримному прагненні до волі, до самостійного життя, дійшла до свого справжнього відродження, до днів „ні від кого незалежної..."

Коли Українська Центральна Рада, народжена у вогні революції 1917 року, як законна виразниця волі 40-мільйонового українського народу, на Софійському майдані в Києві, 22-го листопада 1917 року урочисто проголосила свій III Універсал про те, що „однині Україна стає Українською Народньою Республікою", можна було з гордістю і втіхою повторити слова поета: „Яка краса — відродження країни!.."

Історик і визначний громадсько-політичний діяч Дмитро Дорошенко на сторінці 183-й своєї „Історії України" пише так:

„Урочисте оповіщення III Універсалу відбулося 22-го листопада за звичайним, уже виробленим традицією для таких випадків, церемоніялом: в присутності війська, французької, бельгійської, італійської й румунської місій, з молебнем, одправленим архиєпископом Олексієм вкупі з трьома єпископами й численним духовенством, з проголошенням многоліття українському війську, Центральній Раді й Генеральному Секретаріятові. Грушевський сказав коротку промову, а генеральний секретар Микола Ковалевський прочитав універсал. Після молебня відбувся, під командою полковника Юрія Капкана, парад війська: перед українським урядом, під музику кільканадцяти військових оркестр, дефілювало українське військо: юнкери української школи, відділ моряків Чорноморської фльоти, полк імени Богдана Хмельницького, полк імени Тараса Шевченка, кінний відділ кубанських козаків, 1-ий український запасний полк, полк імени Павла Полуботка, Гайдамацький курінь із Одеси, відділ гірської артилерії та інші військові частини. Після параду чужоземні офіцери — румуни, французи, італійці та бельгійці вітали Михайла Грушевського, Володимира Винниченка та Симона Петлюру. Універсал було передано телеграфом по всій Україні, на фронт і Чорноморській фльоті".

До цього опису можна хіба додати ще переможне гудіння дзвонів тисячолітньої української святині — Софійського собору, кількадесяттисячну масу народу, що по береги заповнювала просторий Софійський майдан, усі балькони навколишніх домів, паркани побіля будинків і навіть густо висіла цілими гронами (це вже — молодь та дітвора!) на гілках дерев навколо майдану.

Голосні вигуки „слава", потужній спів національного гимну „Ще не вмерла Україна" (увесь майдан — навколішках!) і гордий помах булави масстатичного Богдана, що поверх зачарованої радісними словами Універсалу маси українських людей недвозначно показував на північ, на Москву, — усе це мальовничо доповнювало красу та велич моменту.

Але III Універсал мав в собі одну істотну недоробленість, недотягнення, коли б так дозволено було висловитись сьогодні широко вживаним терміном:

„Не відділяючись від Республіки Російської і зберігаючи єдність її, ми твердо станемо на нашій землі, щоб силами нашими помогти всій Росії, щоб уся Республіка Російська стала федерацією рівних і вільних народів... Маючи силу і власть на рідній землі, ми тою силою і властю станемо на сторожі прав і революції не тільки нашої землі, але і всієї Росії..."

Так говорилося в III Універсалі.

І, може, не тільки мені одному з десятків тисяч слухачів того проголошення здалося, що на суворому обличчі загартованого в боях гетьмана Богдана майнула, заховавшися в пишних вусах, саркастична посмішка, наче хотів той, лихом битий і досвідом багатий державний муж вимовити: „І навіщо пробувати? Я вже пробував... Знову — „волимо під царя московського православного?" „Дивіться: ще й досі не збито тих лиховісних слів, золотом помащених, з мого монументу, хоч і замазано вже густо вапном, що не вчитаєш, дивіться: хіба не хизуються й досі хижі двоголові московські орли на брамі-дзвіниці Святої Софії?"...

...І може не мені одному здалося, що стрепенувся рвучким рухом баский кінь під гетьманом Богданом, тверда рука верхівця потрясла булавою і, не відводячи її від півночі, від Москви, наш славний предок промовив: „Там ваш ворог, там усе ваше горе, яке віками тисне на вас, яке гнобить вас, яке позбавляє вас найціннішого в житті людини — волі, яке визискує вашу працю, яке позбавило вас права на вашу рідну, матірну мову, яке хоче, щоб ви й далі лишилися незрячими й безвольними рабами, погноєм для дикого московського поневолювача..." То ж — далі від нього! Не довіряйтесь і не вірте!.."

Коли б такі слова справді вимовила масстатична постать гетьмана Богдана до слухачів III Універсалу, вони були б пророчими словами. І найближчі дні після проголошення Універсалу, розвиток подій у Києві, на Україні і навколо неї це підтвердили б.

Коли закінчилось урочисте свято, люди сколихнулись, почали ділитися на гурти й гуртки, майдан Святої Софії голосно загомонів. Тут і там цілком незнайомі між собою кидалися в обійми одне одному, цілувались, стискали руки, не приховуючи сліз глибокого зворушення, сліз високої радости людей, що вихопилися з тяжкої, гнітючої тюрми на волю, на сонце. Потім маса людська розсипалась, прямуючи в прилеглі до майдану бічні вулиці й несучи в душах свідомість того, що вони були свідками великої події в житті народу.

Не так пощастило IV Універсалові, що оголошував, нарешті, через два місяці після III-го, повну самостійність і незалежність Республіки Українського народу. IV Універсалу на майдані Святої Софії не проголошувано, а тільки прочитано в залі Педагогічного Музею на вулиці св. Володимира. І прочитано, після остаточного схвалення, тільки вночі з 24 на 25-те січня, хоч дату самого Універсалу залишено з дня, коли його почали обговорювати, тобто 22 січня 1918 р. Потім на вулицях Києва появився, розліплений на стінах будинків і на парканах, друкований текст цього Універсалу, а до інших міст текст його переказано телеграфом.

Те, що обговорення Центральною Радою IV Універсалу, почате 22-го січня, тяглося більше, як три дні, свідчить про великі труднощі, які зустрів Генеральний Секретаріят в переведенні його в життя законодавчим шляхом. У самій Центральній Раді, що складалася з секцій соціял-демократів, соціялістів-федералістів, соціял-революціонерів, соціялістів-самостійників, не було єдности в підході до проголошення незалежности Української Республіки.

З ХРОНІКИ ДІТРОЙТУ

Федеральна Кредитова С-ка „Самопоміч" звітувала своїм членам.

Дітройтська Кредитівка започаткувала в серпні м. р. 6-ий рік праці і з тою датою майже зійшлися інші важливі події: Кредитівка, перескочивши мільйон у вкладах, пішла успішно назустріч другому мільйонові і придбала на власність дім, де примістить незабаром свої бюра. Зрозуміла є уважність, з якою члени прислухувались на річних зборах 19-го січня ц. р. фінансовим звідомленням голови Ради директорів, інж. А. Мілянича, головного скарбника д-ра В. Шкудора, і голови Кредит. Комісії дир. В. Кривуцького, до їхнього по черзі насвітлювання цифр і фактів, які заіснували впродовж 1957 року. Від авдиторії (193 зареєстрованих членів плюс гості) поставлено чимало запитів і порушено чимало справ. Після відповідей і вияснень проводу члени одноголосно уділили абсолюторію, що її запропонував у своєму звіті від Контр. Комісії п. І. Іванчук, відомий гол. контрольор УНС. Звітували теж гол. Інф. Ком. п. Дацко, як теж редактор „Нашого Контакту" (підписаний). З двох репрезентантів Мішіґ. Ліґи Кредит. Юній, якими були мр. Керолл і мр. Кук, промовляв перший з них, даючи змістовий перегляд кредит.-юнійного руху в сучасності і віддавши шану укр. Кредитівці в Дітройті за її успішний марш до передових лав кредит. юній Мішіґену. В доповняльних виборах перейшов список Ном. Комісії. Дирекцію доповнили пп. І. Білоус, М. Дужий, В. Решетилович і З. Василькевич (всі на 2 роки). До Кредит. Комітету вибрано пп. В. Кривуцького і С. Левкута (на 2 роки) і К. Івасюка, С. Слюсарчука та П. Залугу (на 1 рік). До Контр. Комісії ввійшли пп І. Коцур (на 2 роки) і Р. Дацко та М. Сявавно (на 1 рік), а як помічники: А. Кульчицький (2) і І. Ващук (1 рік).

Після зборів відбувся короткий концерт, в якому виступили: Валентина Биковець (сопрано) з 3 піснями, маленька оркестра Юного Сума під проводом пані Сої з колядками, гопаком і маршом, як теж В. Барнич, який виголосив веселе за змістом звернення Гриця Зозулі до дирекції Кредитівки. Згадаємо, що згадана вище вокалістка відспівала м. і. вперше композицію свого чоловіка о. Ол. Биковця „Як зійдуть зорі вечорові". — Після концерту продовжувалась товариська зустріч членів при каві і чаю.

Новий провід у Товаристві Українських Інженерів.

12 січня ц. р. закінчилися заг. збори дітройтського Відділу ТУІ, яких перша частина була 29 грудня м. р. До нового проводу ввійшли інженери: Л. Шумило (голова), Р. Кордуба (заступник голови), Д. Лісовський, С. Білий, К. Сеник, М. Кунинський, М. Буяр-Гаврилів і мгр. Гр. Годів До Контр. Комісії вибрано інженерів: Р. Крохмалюка, Р. Щеснюка і М. Первака.

Вишивані вечерниці і добродійна діяльність 63 Відділу СУА.

Цей своєрідний стиль вечерниць впровадив на терені Дітройту згаданий Відділ Союзу Українок під проводом невсипущої в гром. праці п. Ольги Макар уже минулого року і повторив їх цього року ще з більшим успіхом. Доходом з цієї імпрези підсилює Відділ фонд, із якого черпає на свою опікунчо-добродійну діяльність. Вона дійсно заслуговує на ширшу підтримку і жаль, що на цьому місці не можна її обговорити. Згадаємо тільки натяками: дитячий садочок у Штутґарді, спаралізована студентка в Авгсбурзі, школа в одному з центрів переселених у Польщу лемків, дім старців у Німеччині, сиротинець у Филаделфії і т. д. Усім їм дещо по спромозі..

Але вернімось до вишиваних вечерниць 18 січня ц. р. Не можемо написати, що залі Укр.-Амер. Осередку при вул. Карпентер були аж надто заповнені, але гостей було таки чимало, а що важне також: „вишиванок" було значно більше ніж минулого року, так, що „стиль" цього роду вечерниць закріпився і має щораз кращі вигляди на майбутнє. Вишивки на сукнях або блюзках пань (до речі: було теж кілька мужчин у вишиваних сорочках) не тільки дали цій карнаваловій зустрічі своєрідний кольорит, але теж втискались у тематику розмов, милували очі всіх, зокрема були предметом зацікавлення жюрі, яке мало вирішити нелегку проблему, які з цих вишивок найкращі. Жюрі складалося з трьох пань: Ю. Козак, О. Макар і Н. Петріна і з двох чоловіків: мистець-маляр М. Дмитренко та підписаний („мусів бути один журналіст"). Голова п. Дмитренко, проголошуючи вислід, зазначив: „Прийнявши до уваги всі вимоги, жюрі відмічає за українською абеткою такі особи: С. Гоїв, О. Качала, Л. Климишин, Т. Рогатинська, М. Савчук, Т. Стрільбицька, К. Ткачук, Юзвяк і Н. Чавс. — Проголошення було зроблено після того, коли за вказівками аранжера цих вдатних вечерниць п. Кавки і при звуках оркестри кандидатки до відзначення (було їх більш 80) продемонстрували красу своїх вишивок у маршових рядах під обстрілом поглядів не тільки членів жюрі, але й кмітливої публіки. — Зрештою на успіх цього вечора склались теж темпераментні танці (навіть була коломийка), добра оркестра „Зоря", барвисті котильйони і запашні троянди (панове й пані взаїмно себе обдаровували), смачний буфет і дбайливість пань з комітету. Приявні були дуже вдоволені, а дехто знов буде вдячний за допомогу, яку дістане з доходу вечерниць...

Укр. - Амер. Об'єднання „Самопоміч" під новим проводом.

Інж. Д. Березовський, голова цього т-ва в 1957 році, передав провід д-рові О. Марітчакові на рік 1958 після перевиборів на зборах 19 січня ц. р. Змінились теж інші особи в управі, в Контр. Комісії і в Тов. Суді. Корисними для т-ва, якого завдання зосереджуються на харитативній службі потребуючим, є м. і. те, що до нової управи ввійшли теж душпастирі обох наших віровизнань: о. Я. Княгиницький і о. Ол. Биковець. „Самопоміч", що має тепер повнонласті від ЗУАДК-у для праці на тутешньому терені, і якої членство управнює до членства і фінансової співпраці з одинокою в нас Кредитівкою (з титулу спонзорства), зазначує щораз сильніше своє існування і свою готовість допомагати тим, які до неї звернуться тут на місці, як теж залишенцям за морями. Одним із останніх актів „старої" управи була публічна збірка в грудні м. р. на вулицях Гемтремку, яка дала 150 долярів на ялинку залишенцям.

В. Несторович

Вступайте в члени УНСоюзу

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Филаделфія, Па.

Товариська Зустріч Українських Ветеринарних Лікарів

10 листопада 1957 р. відбулася в приміщенні Укр. Горож. Клюбу при 23 вул. у Филаделфії п'ята з черги товариська зустріч ветеринарних лікарів, що проживають на терені східних стейтів ЗДА.

Організована Управою Филаделфійського Відділу Об'єднання Американсько - Українських Ветеринарних Лікарів для пожвавлення товариського життя і тіснішого наладнання взаємин поміж членами та для плекання товариської культури, подібно як і минулими роками, притягнула вона значне число вет.-лікарів не тільки з близьких, але і дальших місць поселення.

Зустріч і вдало підготовлену програму того милого вечора з окремою мистецько - розваговою частиною, відкрив і започаткував голова Відділу д-р Ф. Наумик.

У своїм виступі він, нав'язуючи до традицій і надбань минулого, до товариського життя студентів вет.-мед. „Ватра" у Львові, до зустрічей і товариських вечорів, влаштовуваних українськими вет.-лікарями в різних обставинах і часі, підчеркнув їх велике значення і благородний вплив на членство.

Своє цінне звернення закінчив словами: „Радію, що та традиція у нас продовжується і що ми заховали всі її питоменності, будучи в діяспорі і зовсім інших умовинах, як на Рідних землях".

Дальшу частину зустрічі виповнила спільна трапеза, переплітана мистецькими виступами у виконанні п-ни Ірени Кондра та відомого артиста п. Анатоля Радванського в ролі Юзька Калафатюка. Жартівливі куплети з ветеринарною тематикою пера п. Ярослава Климовського, в яких він майстерно вхопив людські слабості, викликали серед всіх учасників веселу атмосферу та дали нагоду посміятися часто з себе самого.

Від гостей під час трапези щиро вітав учасників зустрічі голова филаделфійського Відділу Т-ва „Самопоміч" д-р М. Ценко, бажаючи вет.-лікарям дальших успіхів в діяльності та в продовжуванні корисної праці для добра професії та цілої української спільноти зокрема.

В цій офіційній частині були порушені питання ділово-організаційного характеру та декілька справ про стан і можливості професійного заробкування.

Після вечері зустріч дальше продовжувалася в дружній атмосфері у формі товариського вечора, що протягнувся далеко поза північ.

Залишили учасники цю милу зустріч з думкою знову побачитися на слідуючій, що правдоподібно відбудеться в місті Ню Йорку.

Н. Богданів.

Вояцький Маланчин Вечір Братства кол. Вояків 1-ої УД.

Побратими Іван Скіра та Мирослав Прончак здобули ім'я добрих організаторів та признання за успішне переведення вояцької вечірки. Нова Управа нашої станиці не признає „відпусток" та відпочинку, бо заледве кілька тижнів проминуло від вибору нової Управи, як раптом розійшлася вістка по Филаделфії, що „дивізіонери" влаштовують Маланчин Вечір.

Вечірка, якою зачато зимовий сезон, відбулася в залях Горожанського Клюбу при 23-ій та Врави вулиці в суботу 11 січня 1958 р. У заповненій залі добірна публіка запрошених гостей і дивізійники зі своїми родинами перевели кілька безжурних годин в дружній вояцькій атмосфері, насолоджуючися при тому доброю мистецькою програмою вечора.

З гордістю прийшлося мені ствердити, що станиця наша аж така багата на здібних та талановитих молодих людей, які самостійно виконали програму вечірки. Мистецька програма була поділена на офіційну та веселу частину. В офіційній частині взяли участь: голова станиці побратим В. Заґроцький, який сердечно привітав гостей та присутніх, Вертеп Молоді Просвіти та хор дивізійників, який під керівництвом побр. Дзюня Карпяка відспівав кілька традиційних колядок. Зокрема належить згадати виступ Вертепу Молодої Просвіти, який був дійсно милою несподіванкою, а своєю появою навіяв присутнім незабутній спомин звичаїв на рідних землях.

Веселу частину програми, зложену з гуморесок, куплетів, сатир та дотепів публіка приймала довгими оплесками. Виконавцями програми були: побратими І. Скіра, пані Ірина Прончак, М. Прончак, М. Мазурок, Б. Паздрій та Т. Рудакевич.

Технічно - господарчу підготовку вміло перевели побратими: В. Матисевич, В. Шкільник, Р. Гись, З. Завадович та Р. Клос.

Зокрема належиться признання милим та симпатичним паням, жінкам дивізійників під проводом бувших медсестер 14 дивізії УНА, енергічної пані Ірини Прончак за підготовку смачної гостини. Вечірка залишила по собі у всіх присутніх миле враження, а станиця замаркувала додаткову точку своєї праці.

Іван Одежинський.

Лос Анджелес, Каліф.

Авторський вечір

В Лос Анджелесі від року існує Педагогічна Рада, що зорганізувала Курси Українознавства. В її провід входять: проф. В. Гаєвський, інж. Л. Романюк, мгр. П. Валей, д-р А. Вусик, Н. Березовська, Б. Валяс, які є й лекторами курсів, і п. Форманюк, секретар Ради.

Ця Педагогічна Рада заступає тут Літературно-Мистецький Клюб, який існує в інших містах і на день 28-го грудня 1957 року влаштувала в домівці Української Централі авторський вечір нашому письменникові Ярові Славутичеві з Монтерею, Каліфорнія.

Вечір відкрив інж. В. Сіяк від Української Централі, привітавши автора та присутніх. Мгр. П. Валей у вступнім слові говорив про успіх людини в житті. Переходячи до людини, яка кладе пятно на епоху в якій живе, бесідник став представляти присутнім автора, якому присвячений вечір. Він провадив автора від степів Херсонщини почерез холодну і голодну скитальщину аж на золотий берег Тихого Океану, згадуючи ті умовини, в яких доводиться працювати українському письменникові.

П-на С. Березовська гарно продеклямувала вірш Славутича „Смерть Івана Мазепи", а п-ні О. Романюк по-мистецьки відчитала його поему „Соловецький в'язень".

Як Славутич, приємно зворушений, дякував, а потім і сам читав свої друковані і ще недруковані вірші, починаючи своїми „Степами Херсонщини". Він прочитав і пояснив десять віршів про прапрадідів полян, княжу добу, козаччину, гайдамаччину, упівщину, згадав і карпатських січовиків, не забув полинути й понад Чернівці та опинився на чужині при яскині першого імігранта українця А. Гончаренка.

Інж. Л. Романюк дякував гостеві в імені Української Централі за той гарний вечір, а від себе говорив про те, як там Тичина і Рильський мусять славити тих, що розпинають Україну і про другу українську літературу, де ті невеликі числом, але великі духом, говорять про те, що треба говорити. Коли ми сьогодні прослухали збірку „Спрага", ми напоїли спрагу, напилися того чудесного напитку, бо „все йде від серця і душі", і „у всіх творах живе соборність, а такі твори створять Україну" — такими словами кінчив свою мову інж. Романюк.

Той вечір залишив гарне і тривале враження.

А. Вусик

Ню Гейвен, Конн.

Річні Збори Відділу СУА

12-го січня ц. р. відбулися в Народнім Домі Річні Збори 66 Відділу СУА.

Зборами проводила М. Олесницька, секретарювала Н. Николаєвич. Після прочитання протоколу з минулорічних зборів наступили звіти: голови, секретарок і всіх референток. З черги голова контрольної комісії п. М. Данилович ствердила точність звітів як рівнож точність протоколів і касових книг. По уділенні абсолюторії уступаючій управі вибрано на 1958 р. слідуючий склад Виділу: голова — О. Ґіна, містоголова — Р. Яхницька, секретарка рекорд. — І. Гриневич, секр. фінансова — В. Вальницька, касієрка — В. Гусак, рефер.: культ.-освіт. — Н. Корчинська, мистецька — П. Витвицька, — організаційна — М. Рудницька, господарська — І. Гладка і 2 заст. Панькевич і М. Романюк, Суспільна Опіка — І. Темок і 2 заступ. — І. Бойко і Л. Козюпа, пресова — О. Томоруґ. До Контрольної Комісії вибрані: М. Данилович — голова і М. Олесницька та Н. Николаєвич — члени. Треба признати, що тільки завдяки багатогленній Управі — мимо різних перешкод і хоріб деяких членок праця нашого Відділу не задержувалася, а поступала згідно з предложеними референтками плянами. На увагу заслуговує хор нашого Відділу, під диригентурою М. Бурбели Гижої, котрий мимо вище згаданих перешкод співав в церкві та виступав із своїми програмами і на українських і на американських імпрезах з великими успіхами.

О. Томоруґ, прес. реф.

Шикаґо, Ілл.

Концерт мішаного хору СУМА

Українська преса часто друкує згадки про нові успішні досягнення на полі культурної праці СУМА, головно в Осередку М. Павлушкова. Управа цієї організації з п. Яременком на чолі має безконечні джерела енерґії та обдарована безкомпромісовою впертістю. Підсумки згадок у хроніці та рецензій вказують, що СУМА Шикаґо-Північ зосереджує в себе багато ділянок мистецько - виховного характеру. Та про це не трудно написати, але коли б хтось хотів призадуматися над підходом до виплекання почуття обов'язку у доростаючої молоді, з якої повстали вже секції, драматична, танцювальна, оркестрова, хорова та інші, то може запитав би: коли ж ці люди відпочивають, коли заробляють на прожиток? —

Професор О. Плешкевич, відомий в Україні й на еміґрації диригент і композитор, обдарований хистом виконавця — інтерпретатора, зрозумів добре інтенції СУМА, і тому не дуже довго треба було його запрошувати до керми над одною із найбільш відповідальних ділянок.

Маючи на увазі останній концерт мішаного хору СУМА, що відбувся 21-го грудня м. р. під кермою проф. О. П., треба ствердити, що успіх його не полягав на якійсь одній або двох точках, в яких хористи чулися певніше, й тому публіка інтенсивніше реаґувала. — Ні! Сильніші аплявзи треба приписати більше спопуляризованим пісням, жартівливому змістові тексту та жанровій композицій, і тому лишнім було б зупинятися зокрема над кожною точкою програми. Від першої до останньої точки програму виконано без найменших недомагань і під оглядом темпа, ритму, дикції і динамічних нюансів та тонкости інтерпретацій. Скільки праці коштувало таке приготовлення програми — може оцінити лиш той, хто таку працю сам виконував.

Закінчення цього вдатного концерту викликало незвичайно миле враження. Голова Сума, пояснюючи мету культурно-мистецької праці, теплими словами висказав подяку диригентові та його шановній дружині за позитивні висліди праці, бажаючи ще кращих ефектів в майбутньому, при чому молоденькі СУМ-івки вручили п-ву Плешкевичам по одній китиці прекрасних, червоних троянд, з яких одною, найгарнішою, диригент нагородив солістку п. М. Костелина, що своїм ступнево збільшуваним голосовим матеріялом та мистецько-технічними засобами будить чимраз більше зацікавлення. Чистота інтонації, дуже милий голос, гладенькі леґата — це запевнення успіхів співачки у майбутньому п. М. Костелина. Голова СУМА дякував теж проф. В. Шутьові за фортепіяновий супровід та його шановній дружині за випровадження танкових ансамблів, що ввели в програму приємну різноманітність. **І. П.**

Дітройт, Міш.

Амбасадори українського народу.

Цілком випадково довідався я від бандуриста п. Потапенка, що п-во Вічорики плянують влаштувати в Північно Конґреґаціональній Церкві в Дітройті український вічір. Ця новина мене заінтриґувала і я був втішений, коли від п-ва Вічориків отримав запрошення прибути на цю імпрезу.

Північно Конґреґаціональна Церква колись містилася при вулиці Вудвард, але недавно перенеслася до нового модерного будинку на північному передмісті цього міста. Має вона поважне число членів з інтеліґенції.

Цей український вечір для людей неукраїнського походження, був надзвичайно майстерно зорганізований.

Коли дві сотки гостей засіли за столами, на яких стояли оздоблені українськими орнаментами вази з колосками збіжжя, нагадуючи собою дідуха, то рівночасно біля кожної тарілки лежала видрукована програма вечора на заголовній сторінці з українським малюнком.

З програми ви довідувалися про історію бандуристів та бандури, як також і про те, що вечеря буде нагадувати українську Свят-Вечерю з кутею та голубцями. Перед вечерею пастор місцевої церкви перевів молитву, а пані Вічорек дала коротке пояснення українських різдвяних звичаїв.

На вечір запрошено також поважне число українців, відомих з їхньої громадської праці. Тут ви бачили й п. інж. Гурського, пані — Запорожець, пані Вокер з чоловіком, панну О. Шустакевич, п. Кустодовича з дружиною й інших. Вони мали нагоду багато дечого корисного сказати про свій нарід своїм неукраїнським сусідам.

По смачній українській вечері, за яку присутні нагородили рясними оплесками кухарів та тих, що прислуговували при столах, прийшла мистецька частина. Був це виступ квартету українських бандуристів в особах панів Є. Цюри, В. Кучера, П. Китастого та П. Потапенка. Присутні були заворожені їхнім співом і грою. З утаєним віддихом ловили вони звуки та рясно оплескували бандуристів і дівчаток з Віндзору під проводом пані А. Шпиковської, яка виконала „Гуцулку".

Тут особливо було помітно, що найкращою пропаґандою для українського імени й справи є таки наше мистецтво. Воно краще переконує, як словні арґументи. Цим нашим танцюристам і бандуристам належиться велике признання й подяка за їхню працю для загальної справи, бо, як виявляється, хоч не раз вони борються з матеріяльними трудношами в своєму особистому житті, то вони часто виступають із своїми концертами, де цього справа вимагає, безкорисно, як це було і в цьому випадку.

В третій частині був виклад професора Вейнського університету в Дітройті — п. С. Мамчура про історію українського народу та його релігійне життя. Виявилося, що він особливо студіює релігійне життя між українцями й має в своєму посіданні багато матеріялу з цієї ділянки.

Варто згадати, що біля сцени на залі стояло кілька столів, на яких були розкладені українські мистецькі вироби й книжки про Україну в англійській мові, які присутні оглядали з великою цікавістю. Цей цікавий і корисний вечір був закінчений благословенням паст. В. Боровського в українській мові.

Все тут було доброю наукою й розривкою, а передусім умілою пропаґандою української правди між американцями. Це й є те, чого світ і наш нарід потребує. П-во Вічорики й ті, що їм помагали, вміло вив'язалися з своїх обов'язків.

В. Боровський.

Клівленд, Огайо

На українські добродійні цілі в Америці.

Комітет односельчан із села Сушиця Велика, повіт Самбір, Зах. Україна в особах Григорій Кальницький, Михаїл Савчак і Григорій Степаник ще перед другою світовою війною збирав фонди на читальню у повище згаданому селі. Тим часом заскочила війна тай не можна було посилати гроші на згадані цілі. А пізніше показалося, що немає потреби туди посилати гроші, бо там не існують українські організації. Згаданий Комітет рішив поділити цей фонд на українські народні цілі в Америці як слідує: на Український Конґресовий Комітет Америки $46.25; на пам'ятник Лесі Українки в Клівленді $46.50 і на фонд Бандуристів $10.00. А передовсім давати деяку допомогу односельчанам в Німеччині в таборах.

Михаїл Савчак.

Книжка й часопис — найнеобхідніші в домі культурної людини.

Засідання Головної Козацької Ради закордоном

В Ню Йорку відбулося засідання першої сесії IV Верховного Козачого Кругу закордоном.

Вперше в історії Злучених Держав Америки й козацької еміґрації найвищий козацький орган за кордоном мав своє засідання на ттериторії ЗДА. До цього часу всі попередні три Верховні Козацькі Круги були в Европі.

Що три роки серед козацької еміґрації відбуваються загальні, вільні, та тайні вибори делеґатів Верховного Кругу, який являється найвищим козацьким органом за кордоном й який керується козачою Конституцією, ухваленою ще під час незалежного існування Козацьких Земель, як Союзної Козацької Держави 1917-1921 роках.

Верховний Козацький Круг за кордоном рішає всі питання козацької еміґрації, як і питання, зв'язані з веденням козацької політики й боротьби за визволення Козацького Народу й його Батьківщини Козакії. Круг вибирає на 3 роки Верховного Отамана - Президента за кордоном, його заступника, Верховне Козаче Представництво, яке фактично являється козачим урядом в екзилі.

І-ий Верховний Круг за кордоном відбувся в 1948 року в Мюнхені, ІІ-ий Верхов. Круг відбувся в грудні 1951 року, ІІІ-ий Верховний Круг в січні 1955.

На цей раз Верховне Козаче Представництво скликало IV-ий Верховний Круг в ЗДА й тим самим показало, що й на території ЗДА можна зробити те саме, що й в Европі. Засідання Верховного Кругу відбувалися в декорованій залі, убраній козацькими національними праворами й козацькими емблемами Козацьких Земель, як й державним гербом Козакії.

Центральна Виборча Комісія зробила доклад про проведені нею загальні вибори делеґатів В. Кругу, мандати яких були затверджені. Верховний Круг обрав президію в складі: Ф. Г. Бигдая — предсідника, Н. Н. Каледін та І. У. Качалинського — заступники предсідника, та М. К. Юськіна — як секретаря.

Предсідник Верховного Козачого Представництва В. Г. Глазков зробив звіт про діяльність за минулі три роки. Цей звіт був доповнений докладами других членів. Після обговорення звіту В. Круг повністю одобрив політику й працю Верховного Представництва й висловив йому щиру подяку.

На наступні три роки були вибрані: Верховним Отаманом — проф. Микола Посохов, полковник Кубанського Війська, заступником В. Отамана — Н. Каледін, полковник Донського Війська. Предсідником Верховного Козачого Представництва за кордоном був знову одноголосно перевибраний Василь Григорович Глазков, а його заступником також перевибраний козачий письменник Павло Сергієвич Поляков. Решту членів В. Представництва вибирається предсідником В. Представництва й затверджується Верховним Отаманом. Верховним Контролором вибраний генерал С. М. Зотов, та Верховним Козачим Суддею генерал А. Л. Лисенко.

Верховний Круг докладно обговорив всі питання сучасної козацької політики й боротьби за визволення козацького народу й козацької батьківщини Козакії в союзі з другими поневоленими Москвою народами й прийняв відповідні рішення.

9 січня 1958 р.

Головне Козаче Представництво за кордоном.

● Західньо - німецькі сталеварні Тіссена виявили минулого року найвищу продукцію за весь час свого існування: 1,8 мільйона тони твердої сталі, на 240,000 тони більше, ніж у 1956 році. Тепер ця продукція становить 2,4 мільйона тони річно.

10,000 українців у Польщі вернулись на рідну Лемківщину

Берлін. — Інформаційно-пресова агенція німців, виселених з східних земель, що їх зайняла Польща, твердить, покликавшись на польську державну Комісію для справ переселення, що від січня до жовтня 1857 року 2,000 родин, отже коло 10,000 осіб залишили так звані відзискані землі і переселились на терен восвідств Ряшів і Люблин. За словами цієї агенції, цими переселенцями є „майже виключно українці, які в перших післявоєнних роках були насильно виселені з своїх домів у названих воєвідствах та переселені до Східньої Прусії, на Помор'я і Долішній Шлеськ". Названа польська Комісія ніби вверяє, що наступних 2,000 родин вже записані на переселення. Однак, крім цих українців, які достали дозвіл від варшавського уряду переселитись на рідну Лемківщину і Холмщину, багато українців — твердить згадана агенція — переїхали туди, не запитавши офіційної згоди. Взагалі ж, західні нинішні польські, перед війною німецькі, землі стали новим доказом поганої польської господарки. Її натаврував сам Гомулка, назвавши 12-річні висліди господарювання на обширах між Східньою Прусією по Горішній Шлеськ — „жалюгідним партацтвом". Німці за власним підрахунком, з покликанням на польські джерела, твердять, що є там тепер 2,5 мільйона гектарів (6.18 мільйонів акрів) неуправленої землі та нужитків. Погані тамошні сільсько-господарські відносини на цих землях, які за німців славились зразковими господарствами, поруч із поганою атмосферою і політичними відносинами причиняються до втечі з них лемків і холмщаків, які, зрештою, завжди тужили за своїми рідними стріхами.

Хрущов погоджується на конференцію „на вершинах" у пізнішому часі

Масква. — Нікіта Хрущов признав, що коли західні великодержави вважають, що переведення нової конференції „на вершинах" протягом найближчих двох-трьох місяців невигідне для них чи неможливе — щоб таку конференцію перевести у трохи пізнішому часі. Проте він застерігся проти відкладання такої конференції у безконечність. Він заявив, що не хоче, щоб повторився один його прикрий досвід з минулого, коли він працював ще, як вуглекоп. Тоді, мовляв, управа копальні вивісила оповістку, що виплата платень відбудеться „наприкінці місяця", але не написала, в якому місяці і році. Проте Хрущов далі настоював на тому, щоб спершу відбулась конференція „на вершинах", себто зустріч прем'єрів великодержав, а щойно після тої конференція міністрів закордонних справ. Зустріч прем'єрів потрібна — за твердженням Хрущова — щоб дати „поштовх" до виходу з теперішньої сліпої вулиці в міжнародній ситуації, а коли це станеться, то натиск публічної опінії буде такий великий, що міністри закордонних справ будуть примушені виробити деякі конкретні компромісові розв'язки у спірних справах. Нікіта Хрущов свої заввагм на цю тему висловив у двогодинній розмові з представником лондонського „Таймсу". Він повторив старе домагання Совєтів щодо заборони вживати атомову зброю, відкликання військ з чужих територій та ліквідації американських заморських баз. І він знову не погодився ні на одну західню передумову для виконання названих реформ, які відразу поставили б СССР в сильнішу збройну позицію у світі.

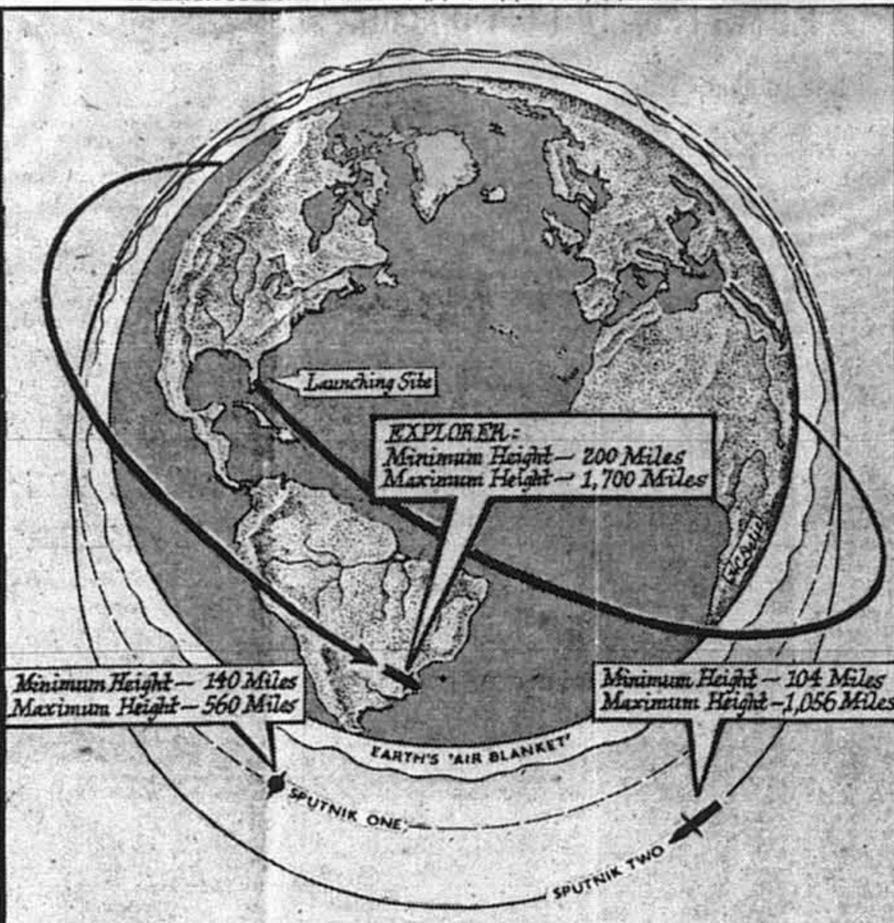
У Китаї іде чистка „правих ухильників"

Пейпінг. — Комуно-китайський диктатор Мао Тсе-тунг оприлюднив декрет, що ним димісіонував трьох своїх міністрів — харчівництва, шляхів і залізної промисловости. Всі вони три належали до критиків нинішньої комуно-китайської системи правління. Мао Тсе-тунг, як голова держави, і Чу Ен-лай, його прем'єр, натаврували викинених міністрів, як „правих ухильників". Комуно - китайський „парламент", в суботу 1 лютого зібрався на нову сесію до Пейпінгу і негайно „одноголосно" затвердив викинення трьох міністрів. Одначе, на внесення партійного секретаріяту, провірчо-мандатна комісія „парляменту" позбавила 57 „послів" їхніх мандатів. Усі вони — члени „правої" внутрішньо-партійної опозиції, які занадто буквально й наївно повірили в теорію Мао Тсе-тунга, що „сто квітів може цвисти в тому самому саду" і почали критикувати різні явища в Китаї. „Крайовий Народний Конгрес", як офіційно називається комуно-китайське псевдо-парляментарне зібрання, нараховує 1.226 осіб. Але на перше засідання нової сесії в минулу суботу з'явилось тільки 970 „послів". З уваги на залізну дисципліну в комуністичних рядах — відсутність 256 послів — це незвичне явище. Що з ними сталося — офіційно не пояснено.

● **У народній школі в Тель Авіві**, столиці Ізраїлю, 2,000 дітей отруїлись обідом, що його дістають безплатно. Того дня на обід вони мали юшку з макаронами, ярнову салату і какао. 600 дітей забрано до шпиталю, із них 37 в тяжкому стані. Ведеться суворе слідство, бо газети звали великий крик.

● **В Юґославії велику сенсацію** викликала зміна статі (полу) сільської дівчини, 20-річної Марії Дьолан. Коли вона вернулася після операції додому, як Марін Дьолан, односільчани не хотіли вірити в ту подію, вважаючи, що дівчині перевернулось в голові і вона пробує обратися в чоловічий одяг. Щойно, коли Маріяна Дьолана взяли до війська, односільчани повірили, що Марія насправді стала Маріяном.

НАВКОЛОЗЕМНІ ШЛЯХИ „ДОСЛІДНИКА" І „СПУТНИКІВ"

На малюнку позначений лет штучного американського сателіта („Дослідника") навколо Землі, як теж подана мінімальна і максимальна висота його лету. Вона куди вища за висоту лету обидвох совєтських „Спутників" і тому теж є всі підстави думати, що „Дослідник" вдержиться довше від них у надатмосферних просторах.

КУБИНСЬКІ ПОВСТАНЦІ ПОГРОЖУЮТЬ САБОТАЖАМИ

Гавана. — Молодий провідник підпільного робітничого крила в повстанському русі очолюваному Фіделем Кастро, Люїз Перез Ріос заявив у своїй розмові з журналістами, що провід повстанського руху вирішив сконцентрувати тепер свою діяльність на індустрійних саботажах. Ця саботажна акція має виявитися в підкидуванні бомб по містах, у паленні цукрових плянтацій і тютюнових запасів, як теж у руйнуванні залізничих сполучень та в підпалюванні нафтових копалень і рафінерій. У своєму інтерв'ю Перез признав, що минулотижнева пожежа в рафінерії Ессо була спричинена повстанцями. Своїми саботажами повстанці хочуть перешкодити у відбутті виборів, розписаних на 1 червня ц. р., мовляв, ці вибори є фарсою і вони допоможуть теперішньому президентові Батісті вдержуватися далі при владі. Започаткована повстанцями саботажна акція загрожує великими шкодами для американських інвестицій на Кубі, вартість яких обраховують на 825 мільйонів долярів. Тому теж ЗДА можуть змінити своє досі нетральне ставлення до Кастра і його повстанців.

● **Для відзначення золотого ювілею появи першої української книжки в Канаді** в 1907 році влаштовано заходами Департаменту Славістики Манітобського університету ретроспективну виставку українських друків за роки 1907 до 1957. В склад виставки в ходить перша книжка 1907 року „Вільний Сьвіт", як також канадійські видання „Кобзаря" Тараса Шевченка, „60-ліття українських піонерів", видання КУК, УВАН, „Тризуба", „Нового Шляху" й інших видавництв.

Айзенгавер і Ніксон визначають напрямні політики Республіканської партії

Вашингтон. — Президент Айзенгавер і віце - президент Річард М. Ніксон в п'ятницю 31-го січня промовлятимуть на зборах провідників Республіканської партії і в тих своїх промовах визначать напрямні політики своєї партії. Провідники Республіканської партії нараджуватимуться в четвер і п'ятницю, 30 і 31-го січня над тим, як найлегше перемогти в виборах восени цього року. Політична активність Республіканської партії почалася вже 27-го січня, коли відкрито 5-денний вишкільний курс для 250 Молодих Республіканців. 30-го січня нараджуватиметься той комітет із фінансовими стейтовими партійними референтами. Під час сніданку промовлятиме президент Айзенгавер, а під час другого сніданку віце - президент Річард М. Ніксон. — В суботу і неділю, 1-го і 2-го лютого будуть наради Демократичного Дорадчого Комітету, в яких братимуть участь Адлей Е. Стівенсон, губ. Аверел Гарриман, губ. із Мишигену Дж. Меннен Вільямс, сен. Естес Кіфовер, голова Крайового Демократичного Комітету — Пол М. Батлер та інші партійні провідники. В суботу 1-го лютого промовлятиме губ. Вільямс, відзначаючи 25-роковини першої інавгурації Ф. Д. Рузвелта.

Науковець побоюється, щоб ворог не змінив клімату ЗДА

Ню Йорк. — Голова Комітету для Справ Контролі Погоди Говард Т. Орвілл промовляв на зборах Американського Метеорологічного Товариства в готелі „Барбізон-Плаза" і заявив, що потенціяльний ворог ЗДА — СССР зможе змінити клімат цієї країни якщо йому тільки вдасться здобути контролю над погодою. Пан Орвілл твердить, що здобуття контролі погоди ворогом ЗДА може мати гірші наслідки від атомового знищення. Ворог міг би штучно так огріти льоди на Північному бігуні, що вода в океані піднеслася б до рівня вулиці на площі „Таймса" в Ню Йорку. Ворог міг би також приспішити випарування води з Мехіканської затоки, що змінило б клімат в південних стейтах цієї країни. На цих зборах промовляв також і д-р Генрі Дж. Гавтон, який домагався збільшення видатків на наукові досліди в цій ділянці. „Міжнародна контроля змін погоди буде так само важлива для нашої безпеки, як вже тепер є контроля водневої енергії", — сказав д-р Гавтон.

● **В Нюйоркському театрі „Корт"** 30-го січня ставили як прем'єру драму Доре Шері „Схід сонця в Кампобелльо", в якій виступають як герої, члени родини Ф. Д. Рузвелта і сам колишній президент. На прем'єрі була присутня пані Елінор Рузвелт, якій публіка влаштувала овацію наприкінці вистави. Присутні були також визначні демократи, між ними Адлей Е. Стівенсон та син колишнього президента Джан Рузвелт.

КНИЖКА Й ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ В ДОМІ ЛЮДИНИ

☦

Дня 2-го лютого 1958 упокоїлась в Бозі, по тяжкій недузі, наша Найдорожча Дружина, Мама і Теща,

бл. п. МАРІЯ ЛЬОРХ

Покійна народилась 25 березня 1900 року в селі Синевідсько Вижне, повіт Стрий, Західня Україна. Проживши 57 років, відійшла у вічний спочинок, залишаючи у великому смутку і жалю мужа Франя, сина Стефана, синову Христину і сина Данила, якого не бачила 14 років, за яким усе тужила і якого не довелось їй побачити.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

Горем прибиті:

муж ФРАНЬО, син СТЕФАН і синова ХРИСТИНА

Похорон відбудеться в середу, 5-го лютого, о год. 10-ій рано з похоронного заведення Петра Яреми при 7-ій стріті в Ню Порку.

☦

Посмертні Згадки

ОЛЕКСА ЯСЬКІВ, довголітній член - фундатор Українського Народного Дому, 316 Відд. УНСоюзу в Рачестері, помер 13-го січня 1958 р. Покійний народ. 1887 р., в селі Настащин, Рогатинського повіту, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив 1920 р. і був одним із найстарших членів 316 Відд. Полишив у смутку дружину Агафію, дві доньки Марію Скорохода і Катерину Лаврів, дві сестри і 6 внуків. Похорон відбувся 16-го січня. Тлінні Останки зложено на католицькому цвинтарі Голі Сепульхре Семетері. — В. И. П.!

ОЛЕКСА САВА, довголітній член і предсідник 214 Відд. УНСоюзу в Шікаґо, Илл., помер 7-го грудня 1957 р., на 60-му році життя. Покійний полишив дружину Марію і 7 дітей. Походив із Зах. України з села Башня Дольна, пов. Любачів. Похорон відбувся, із церкви св. Миколая, на цвинтар св. о. Миколая. — В. И. П.!
Петро Червоник, секр.

ТАРЗАН, ч. 4005. Жертва для Місяця!

Жінка очолювала урочисту процесію, яка уставилася посередині кімнати.

І тоді, коли вона сама вийшла сходами до вівтаря, Тарзан зрозумів свою долю...

Він попався в руки тих, які поклоняються Місяцеві... А це була найвища жриця, яка мала принести його в жертву осяйному божеству.